

Mūsų visuomenėje paplitęs įsitikinimas, kad žaidimai yra skirti vaikams, tačiau žaisti gali visi žmonės nepriklausomai nuo amžiaus. Viena iš airių dramaturgo Džordžo Bernardo Šo citatų mums tai ir primena: „Mes nenustojame žaisti dėl to, kad senstame – mes senstame dėl to, kad nustoja žaisti.“

Kodėl reikalingi žaidimai? Specialistų teigimu, žaidimai suteikia ne tik malonumą ar pramogą, bet ir padeda susikonzentruoti, atsipalaiduoti, nusiraminti, pailsinti mintis bei pagerinti nuotaiką. Žaidybinės idėjos gali būti naudingos ugdymo procesui bei sudominti ir įtraukti vietas bendruomenę. Žaidimai naudingi ne tik sveikatai, bet tai ir puikus įrankis naudojamas miestų planavimui, siekiant kurti tvary aplinką, todėl programos URBACT iniciatoriai ir ekspertai pasisako už žaidimų grindžiamų iniciatyvų plėtrą.

Siekiant skatinti žaidybinę iniciatyvą miestų bendruomenėse bei paneigti įsigalėjusį mitą apie žaidimus, 2018–2021 m. buvo įgyvendintas programos URBACT III perdavimo tinklo projektas „Žaidimų paradigma“ (angl. Playful Paradigm), kurio partnerė buvo ir Klaipėda. Uostamiestyje už šio projekto įgyvendinimą buvo atsakingas Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras. Daugiausia dėmesio buvo skirta įvairių institucijų įtraukimui į miesto plėtrą pasitelkiant žaidimus ir žaidimo erdves. Šis projektas skatino ne tik socialinę įtrauktį, sveiką gyvenimo būdą,

bet ir ekologinį sąmoningumą ir „vietokūrą“ (angl. placemaking). Projektui vadovavo Udinės miestas (Italija), kurio gerąją patirtį ir tarptautiniu lygiu įgytas žinias pritaikė dar septyni Europos miestai:

- Klaipėda (Lietuva),
- Larisa (Graikija),
- Katovicai (Lenkija),
- Korakas (Airija),
- Espluges de Ljobregetas (Ispanija),
- Novigradas (Kroatija),
- Viana do Kastelas (Portugalija).

Udinėje, kuri žaidimus į savo miesto politiką įtraukė dar XXI a. 1-ojo dešimtmečio pradžioje, buvo įgyvendintos įvairios sveiką senėjimą skatinančios ir socialinę atskirtį mažinančios iniciatyvos: „Pasaulinė žaidimų diena“, įkurta žaisloteka, keliaujantis žaidimų autobusas (ludobusas) ir kt. Udinėje ištikus metus vyksta daug renginių, per kuriuos žaidžiama ir prasmingai įgyvendinamos „žaidimizacijos“ (angl. gamification) strategijos.

Udinės miestas parengė perkeliama gerosios patirties modulius, kuriuos kiti partneriai diegė savo miestuose:

- Veiklos, renginiai su žaidybiniais elementais („žaidimizacija“);
- Mokyklų įtraukimas į žaidybinę veiklą;

Žaidimų paradigma: kaip kurti socialiai įsitraukiantį, tvary ir žaidžiantį miestą

Projektą partnerių susitikimas Klaipėdoje.

- Žaidimų autobusas;
- Žaidybinį veiklų ir renginių kalendorius;
- Žaisloteka;
- Žaismingi projektai vietos bendruomenėi.

Kiekvienas miestas subūrė projektą įgyvendinančią vietos darbo grupę, į kurią buvo įtrauktos įvairios miesto organizacijos. Po kelių tinklo dalyvių susitiki-

mų bei pažintinių vizitų partneriai į savo miestus perkėlė žaidimų grindžiamas iniciatyvas ir sugalvojo naujų, ypač naudingų COVID-19 pandemijos laikotarpiu, taip pat parengė išteklių, tarp kurių yra mokykloms skirtas priemonių rinkinys ir su žaidimais susijusių viešųjų pirkimų vadovas. Korke (Airija) projekto grupė

įsteigė žaidimų forumą, kuris per bendradarbiavimą įtraukia vietas suinteresuotuosius subjektus, ir išplėtojo vietokūros veiklą, pavyzdžiui, pašalino automobilius iš pagrindinių miesto vietų, kad jose būtų galima žaisti. Tarp kitų iniciatyvų yra vasaros stovykla „Žaislų pasaulis“ Larisoje (Graikija), mokinių sukurti žaidimai apie gamtą bei tvarumą Espluges de Ljobregete (Ispanija) ir miesto lobių ieškojimo žaidimas Katovicuose (Lenkija). Klaipėdoje buvo skatinama kartu tarpusavio draugystę ir supratimą, stiprinama psichikos sveikata, vykdomos žaidybinės veiklos mokyklose.

Klaipėdoje įgyvendintos projekto veiklos:

- „Žaismingas švietimas“ mokyklose.

Didelis dėmesys ugdymo įstaigose yra skiriamas vaikų fiziniui aktyvumui. Vaikų fizinio aktyvumo skatinimas palaikomas nacionaliniu lygiu – dalis Klaipėdos miesto ugdymo įstaigų priklauso Nacionaliniam sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui bei turi „Aktyvios mokyklos“ statusą. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras palaiko stiprų bendradarbiavimą su ugdymo įstaigomis dėl teikiamų visuomenės sveikatos paslaugų – mokyklose ir darželiuose dirba visuomenės sveikatos specialistai, kurie kartu su kūno kultūros mokytojais ieško ir taiko naujas, patrauklias vaikams fizinio aktyvumo formas. Projekto metu buvo organizuotos žaismingos fizinį aktyvumą skatinančios veiklos: aktyvios žaidybinės pertraukos, konkursai „Sveikiausia mokykla“ ir „Judriausia klasė“. Aktyvios pertraukos padeda vaikams atgauti darbingu-

mą ir pagerina gebėjimą susikaupti pamokose. Dalyje mokymų per aktyvias pertraukas naudojami „Go Noodle“ vaizdo įrašai, kai pakartojamos rodomų fizinių pratimų, judesių kombinacijos. Ši iniciatyva skatina vaikus formuoti fizinio aktyvumo įpročius, kasdien dalyvaujant trumpose aktyviosiose pertraukose ar atliekant įvairių judesius. Aktyvi pertrauka su žaislais buvo parodyta kitiems projekto partneriams susitikimo Klaipėdoje metu 2019 m. lankantis Sendvario progimnazijoje. URBACT ekspertė Ileana Toskano, remdama Klaipėdos patirtimi, parengė priemonių rinkinį mokykloms, kaip organizuoti ir įgyvendinti žaidybinę veiklą: <https://urbact.eu/sites/default/files/media/toolkit-schools.pdf>. „Žaismingas švietimas“ ypač svarbus karantino metu. Visuomenės sveikatos specialistai, dirbantys ugdymo įstaigose, surinko naudingų patarimų sveikos gyvensenos klausimais, žaidybinį veiklų pasiūlymų visai šeimai interneto svetainėje <https://padlet.com/klaipedavsb>.

Žaidimai atvirose miesto erdvėse.

2020 m. vasarą dvi uostamiščių bibliotekos (Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės ir Klaipėdos miesto savivaldybės Imanuelio Kanto viešoji bibliotekos) kvietė klaipėdiečius ir miesto svečius užsukti į Karlskronos aikštėje ir Poilsio parke įsikūrusias lauko skaityklas, kuriose lankytojų laukė ne tik knygos, bet ir įvairūs užsiėmimai visai šeimai. Visuomenės sveikatos specialistai įsitraukė į lauko skaityklų veiklą su savo parengta programa: vyko ryto mankštos, mankštos su balansinėmis platformomis, elastinėmis juostomis, kamuoliukais, šiaurietiško vaikščiojimo užsiėmimai, joga zoo vaikams, stalo ir loginiai žaidimai, žaidimas su parašytu ir pan.

Jaunimo ir vyresnio amžiaus žaidimų popietės bibliotekoje.

Klaipėdos apskrities viešiosios Ievos Simonaitytės bibliotekos Edukacinėje erdvėje vyko jaunimo ir vyresnio nei 55 metų amžiaus asmenų žaidimų popietės. Visuomenės sveikatos specialistai kvietė susirungti

protmūšiuose apie sveiką mitybą, fizinį aktyvumą, sveiką gyvenseną, žaisti stalo žaidimus, mokytis pirmosios pagalbos pagrindų, atsipalaidavimo praktiškų, dalyvauti dailės terapijoje. Užsiėmimus vedė ir bibliotekos darbuotojai: vyko taktinių knygelių gamyba, žaidimas „Knygosūkis“, žodžių mūšis Lietuvių kalbos dienoms paminėti.

Veiklos Atvirose jaunimo erdvėse.

Klaipėdos karalienės Luizės jaunimo centro struktūriniam padalinijje, Atvirose jaunimo erdvėse, vyko protmūšiai sveikos gyvensenos temomis.

Kursai vyresnio nei 55 metų amžiaus asmenims „Ispanų kalba linksmai“ Imanuelio Kanto viešosios bibliotekos Pempininkų padalinijje.

Mokytis užsienio kalbų niekada nėra per vėlu. Tai ne tik leidžia nevaržomai bendrauti su mus supančiu pasauliu, bet ir lavina atmintį, padeda ilgiau išlaikyti pažintinius gebėjimus.

Projekto tęstinumo vizija – Europos žaidimų sostinė

Per 2020 m. spalio mėn. virtualiai vykusią Europos regionų ir miestų savaitę projekto „Žaidimų paradigma“ partneriai surengė „dalyvaujamąją laboratoriją“, kurioje pristatė savo idėją sukurti Europos žaidimų sostinę. Norėdami paskatinti šią iniciatyvą, jie pasiūlė trijų ramsčių manifestą apie tai, kas yra žaidžiantis miestas.

Pirmąjį ramsčių „Žaisk žaliai“ sudaro tvarumą ir sveiką gyvenseną skatinantys veiksmai, antrajame – „Žaisk ir skatink įtrauktį“ – pagrindinis dėmesys skiriamas socialiai atskirtų žmonių ir tų, kuriems reikia pagalbos, integravimui žaidžiant, o trečiajame „Žaisk ir kurk vietą“ nurodomos dalyvavimo priemonės, skirtos remti miestų planavimą ir sugrąžinti žaidimą į miestų aikštes ir gatves.

Projektas buvo vykdomas pagal URBACT – Europos teritorinio bendradarbiavimo programą, kuria siekiama skatinti tvary ir integruotą miestų plėtrą visoje Europoje. Ją įgyvendinant naudojami išteklių ir praktinė patirtis, kad sustiprėtų miestų gebėjimas tobulėti keletose srityse: valdymo, aplinkos, įtraukties ir ekonomikos.

Projektas „Žaidimų paradigma“ finansuojamas iš Europos regioninės plėtros fondo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio programos URBACT lėšų.

Projektą partnerių susitikimas Klaipėdoje.

Projektą partnerių susitikimas Klaipėdoje.

Projektą partnerių susitikimas Udinėje.

Žaidimai su parašytu I. Kanto bibliotekos Interaktyvioje vasaros skaitykloje.

Baigiamasis projekto partnerių virtualus susitikimas.

Daugiau informacijos apie projektą:
<https://urbact.eu/playful-paradigm-0>, <https://www.sveikatosbiuras.lt/lt/projektai/zaidimu-paradigma>,
 „Facebook“ paskyra:
<https://www.facebook.com/PlayfulParadigm>

